

Neka gledanja vojnih teoretičara zapadnih zemalja na dejstva oružanih snaga SSSR-a u pozadini neprijatelja

Izučavanjem sovjetskih gledanja na rat, ciljeva sovjetske vojne politike, načina izgradnje oružanih snaga i načela strategije, operativne i taktike bave se brojni vojni stručnjaci zapadnih zemalja.

Na mogući rat u Evropi uglavnom gledaju, kao na nuklearni, a imaju zajedničke predrasude, od kojih je najprisutnija ta da bi rat mogao biti otpočet samo od strane SSSR-a i istočnog bloka. U takvim gledanjima nije izuzetak ni gledanje C.N. Donelija. U svom članku »Dejstva u pozadini neprijatelja«, koji je časopis *International defense review*, u broju 1/80, preuzeo iz *Interevia S. A.*, C.N. Doneli analizira neke aspekte izvođenja dejstva u pozadini protivnika koje je usvojila sovjetska armija. U tom članku autor konstatuje da većina zapadnih vojnih analitičara smatra da je sovjetska politika prema Evropi »usmerena na sukcesivno pojačavanje sovjetskog uticaja, uz izbegavanje oružanog sukoba«. Ali, to se odnosi samo na globalni rat, koji bi »doveo do potpunog uništenja njegovog društva kao i materijalne baze«. Međutim, ratovi koje bi SSSR vodio u zemljama trećeg sveta ne moraju voditi u opasnu konfrontaciju, a njemu bi mogli korisno da posluže, jer slabe Evropu, lišavajući je pristupa osnovnim sirovinским izvorima.

Takav svoj stav autor potkrepljuje podsećanjem na događaje u Angoli i Etiopiji, izvlačeći zaključak da bi potvrda efikasnosti takvog načina smanjenja evropske (i američke) moći značila podsticaj SSSR-u da takvu politiku eksploatiše »sve dotle, dok Zapad ne preduzme potrebne mere da to spreči«. Nastojeći da taj svoj stav podvede pod postojeći odnos vojnih snaga, kako ih on sam vidi, C.N.

Doneli predviđa da ukoliko dođe do rata u Evropi, sovjetske težnje bi bile usmerene na vođenje rata konvencionalnim sredstvima, a dalju njegovu eskalaciju i mogućnost izbijanja nuklearnog rata sveo bi na najmanju meru ili potpuno izbegao, nastojeći da što pre ostvari politički slom »glavnih država NATO-a«. U otvorenom vojnom konfrontiranju, bez političkog sloma vlada evropskih zemalja NATO-a, SSSR nema mnogo šansi da ostvari potpunu pobjedu. Za takva svoja rasuđivanja autor traži argumente u principima sovjetske vojne doktrine, kako ih on vidi, koja pod »pozadinom« podrazumeva sve ono što se nalazi u prostoru od borbenih linija isturenih borbenih jedinica do prestonice, podvlačeći da »baš u ovom prostoru sovjetski planovi predviđaju maksimalna razaranja da bi postigli što brži vojno-politički slom« protivnika.

Osnovni zahtevi i ciljevi sovjetske strategije i doktrine

Kao prevashodan zahtev sovjetske strategije i doktrine ističe se brzo nastupanje kopnenih snaga u sadejstvu sa pomorskim i vazduhoplovnim snagama. Osnovni uslovi za ispunjenje tog zahteva su postizanje iznenađenja, silina udara i brži razvoj i upotreba (angažovanje) snaga i sredstava nego što to može ostvariti protivnik. Zbog toga se od SSSR-a očekuje da organizuje operacije koje obezbeđuju iznenađenje, sa ciljem da u početku parališe početni udar, spreči i uspori mobilizaciju protivničkih snaga i njihov razvoj za borbu.

Posle završetka mobilizacije i mobilizacijskog razvoja protivnika cilj SSSR-a bi bio da smanji njegovu efikasnost odbrane i to, pre svega, razaranjima i dezorganizacijom funkcionisanja njegove pozadine u operativnoj dubini, narušavanjem političkog morala i volje za otporom, kao i podrivanjem temelja njegovog političkog i ekonomskog sistema. U obe te faze dejstva će se međusobno isprepletati i dopunjavati. Štaviše, način dejstvovanja pojedinih delova oružanih snaga biće vrlo sličan i u jednoj i u drugoj.

Od dejstava u pozadini protivnika SSSR ne očekuje pobjedu, jer ona nisu sveobuhvatna, pa sama nisu ni dovoljna za izvršenje takvih zadataka. Cilj tih dejstava, kao i njihov zadatak, jeste u tome da umanje protivnikovu sposobnost za otporom i na taj način omogućće glavnim snagama (operativnim grupacijama) da na najbolji način izvrše svoje osnovne zadatke.

Kao posebno važne aktivnosti koje će SSSR organizovati i sprovoditi u pozadini protivnika, zapadni vojni teoretičari ističu: upo-

trebu izviđačko-diverzantskih grupa, određa i prepadnih jedinica manjeg sastava; organizovanje špijunaže, subverzija i sabotaza; izvođenje krupnih vazdušnodesantnih i pomorskodesantnih operacija ili obimnih prepadnih dejstava radi zauzimanja vitalnih objekata ili njihovih uništenja; prodor prednjih delova kopnenih snaga u pozadinu neprijatelja radi ovladavanja ključnim objektima i izvođenje napada u bok i pozadinu neprijateljskih odbrambenih položaja, te narušavanje sistema odbrane neprijatelja i infiltraciju većih formacija u operativnu i stratezijsku dubinu snaga NATO-a radi zauzimanja objekata stratezijskog značaja. U svim tim slučajevima obezbeđuje se vazduhoplovna podrška i podrška pomorskih snaga, uz ostvarivanje najužeg sadejstva.

Sovjetski Savez najdetaljnije analizira i određuje redosled uništenja (neutralisanja) ciljeva, pri čemu se, načelno, prioritet daje nuklearnom oružju. Međutim, u određenim situacijama, prioritet mogu da dobiju radarski i telekomunikacioni centri i uređaji, kako bi se onemogućilo blagovremeno uzbunjivanje i obaveštavanje o početnim ratnim dejstvima, odnosno kako bi se u samom početku narušio sistem rukovođenja i komandovanja.

Osnovni kriterijum koji SSSR najčešće uzima za utvrđivanje prioriteta ciljeva i njihovo uništenje jeste karakter cilja, odnosno opasnost koju ima određeni cilj (objekt) i kakve gubitke može naneti njihovim snagama. U tom smislu, ciljeve dele na prioritete i one sa približno podjednakim prioritetom, zavisno od taktičke situacije.

Kao prioritete Sovjeti ističu sledeće ciljeve: uništenje ili onesposobljavanje nuklearnih i biološko-hemijskih bojevnih glava, lansiranih uređaja i njihovih elemenata rukovođenja i komandovanja; paraliziranje ili dezorganizacija elemenata političkog i vojnog rukovođenja i komandovanja i sistema veza, što obuhvata ne samo uništenje opreme i narušavanje organizacije nego i uništenje ljudstva na ključnim pozicijama; uništenje određenih elektronskih sredstava (radara, elektronske alarmne opreme, opreme PVO, sistema daljinskog otkrivanja i dr.) i onesposobljavanje sistema za uzbunjivanje i obaveštavanje o pojavi balističkih raketa (BMEWS); zauzimanje najvažnijih aerodroma i luka radi onemogućavanja dotura pojačanja ili naknadnog razvoja i angažovanja američkih snaga, neutralisanje ili uništenje aerodromskih i lučkih postrojenja, železničkih objekata i drugih saobraćajnih čvorišta za koje SSSR nije zainteresovan; razaranje ključnih privrednih objekata i uređaja (električnih centrala, rafinerija nafte, vojne elektronske industrije itd.).

Kao ciljeve približno podjednakog prioriteta, zavisno od taktičke situacije, SSSR smatra sledeće: uništenje garnizona i žive sile u njima; uništenje elemenata pozadine, kao što su terminali za snabdevanje gorivom, skladišta goriva i municije i drugo; razaranja transportnih sistema, stanica za regulisanje saobraćaja, drumskih i železničkih »uskih grla«, mostova i tunela; ovladavanje rejonima povoljnim za spuštanje vazdušnih desanata i ukrcnih rejona za eventualne veće desantne operacije; zauzimanje važnih zemljišnih rejona (mostobrana, tesnaca, dominantnih zemljišnih tačaka, brana i mostova itd.) koji mogu biti od značaja za brzo i neprekidno napredovanje glavnih snaga; zarobljavanje ljudstva, zaplena dokumenata ili delova opreme i naoružanja protivnika radi dobijanja informacija o rasporedu, lokaciji, planovima i mogućnostima protivnika.

Snage i sredstva za dejstva u pozadini protivnika

Zapadni vojni teoretičari ističu da Varšavski ugovor ima tri izvora snaga i sredstava koji se mogu angažovati u pozadini protivnika: vazdušnodesantne jedinice oružanih snaga SSSR-a i ostalih članova VU; izviđačke jedinice za dalje izviđanje iz sastava KoV; sovjetske, poljske i istočnonemačke pomorske snage i kombinovane regularne jedinice i elementi iz sastava KoV.

Sovjetska vojna doktrina na jednostavan način rešava problem ubacivanja u pozadinu protivnika, i to korišćenjem raznih kopnenih, pomorskih i vazdušnih sredstava. Snage koje se ubacuju imaju jedinstven naziv — »desant«, bez obzira na sredstva i način ubacivanja u pozadinu protivnika.

Vazdušnodesantne snage. Zapadne zemlje procenjuju da SSSR u sastavu svojih oružanih snaga ima 8 vazdušnodesantnih divizija sa 7 do 8 hiljada ljudi u svakoj i nekoliko jedinica specijalne namene ekvivalenta jednog puka (diverzantske »brigade«). Vazdušno-desantne divizije dislocirane su po vojnim okruzima na teritoriji SSSR-a, dok je diverzantska brigada, najverovatnije, dislocirana u NDR.

Vazdušnodesantne snage su pod direktnom komandom Vrhovne komande. Izvršavaju zadatke strategijskog značaja i prvog stepena prioriteta. Jedan njihov deo može se pridavati komandantima frontova u izvršavanju operativnih zadataka, a jedan deo može biti u rezervi Vrhovne komande. Osnovna uloga vazdušnodesantnih je-

dinica sastoji se u tome da izvođenjem vazdušnodesantnih operacija (dejtava), u sadejstvu sa ostalim rodovima KoV, obezbede brzinu i kontinuitet u izvođenju napadnih dejtava.

Izviđačka jedinica divizije, odnosno izviđačka četa za dalje izviđanje, pored pasivnog izviđanja — osmatranja, primenjuje i aktivna izviđačka dejtva (izviđačke zasede i prepade radi hvatanja protivničkog »živog jezika« itd.). I ostale armije VU imaju u svom sastavu vazdušnodesantne, izviđačke jedinice u KoV, pa i jedinice za dalje izviđanje. Procenjuje se da sve raspolažu vazdušnodesantnim jedinicama jačine bataljona (NDR), do divizije (Poljska), a u svim divizijama KoV imaju po jednu četv za dalje izviđanje. Ceni se da snage VU u centralnoj Evropi raspolažu sa više od 20 hiljada pripadnika jedinica specijalne namene za dejtva u pozadini protivnika. Tu je uračunat i znatan broj izviđačko-diverzantskih grupa i odeljenja, jačine od 4 do 10 ljudi, pripadnika sovjetskih, poljskih, čehoslovačkih i istočnonemačkih oružanih snaga. Pored tih, računa se i na angažovanje još najmanje 3 vazdušnodesantne divizije iz zapadnog dela SSSR-a.

Zapadni vojni analitičari procenjuju da SSSR, verovatno, nema dovoljan broj vojnotransportnih aviona za jednovremeni transport i desantiranje više od jedne vazdušnodesantne divizije, i da je najverovatnija upotreba samo jednog vazdušnodesantnog puka istovremeno (u jednom rejonu), pošto su veći desanti vrlo ranjivi pri transportu i desantiranju. Međutim, ukupne mogućnosti su veće ako se računa na mogućnost angažovanja i aviona »Aeroflota«.¹ Mogućnost ostalih zemalja VU u izvesnoj meri su zavisne od sovjetskih kapaciteta i mogućnosti spuštanja vazdušnog desanta. No, i one raspolažu vlastitom civilnom avijacijom, koja će u ratu izvršavati iste zadatke kao i sovjetski »Aeroflot«.

Varšavski ugovor, a posebno SSSR, poslednjih godina je ostvario veliki napredak u razvoju helikopterskih transportnih kapaciteta. Samo CGSA u NDR ima transportne helikoptere koji omogućavaju prebacivanje oko deset motostreljačkih bataljona. Od toga, jedan ili dva bataljona mogu biti upotrebljeni kao desantni u pozadini snaga NATO-a.

Snage pomorske pešadije. Snage sovjetske pomorske pešadije brojno su relativno male. Raspoređene su u četiri flotna sastava i imaju oko 100 velikih desantnih brodova i oko 50 desantnih bro-

¹ Primedba obrađivača: Prema drugim zapadnim izvorima, Sovjeti raspolažu sa oko 1.400 vojnotransportnih aviona, a pored tog »Aeroflot« ima još oko 1.500 što ukazuje na znatno veće ukupne mogućnosti transporta.

dova na vazdušnom jastuku. Pored toga, treba imati na umu i jednu poljsku diviziju za desantiranje s mora, jedan puk i oko 25 desantnih brodova NDR koji su bazirani na Baltiku.

Osnovni zadatak pomorske pešadije sastoji se u ovladavanju mostobranima i stvaranju uslova glavnim snagama KoV da se s ratnih (ili angažovanih trgovačkih) brodova bezbedno iskrcaju. Cilj takvih krupnih desantnih operacija snaga VU može biti izbijanje i nanošenje udara u bokove i pozadinu protivnika, povećanje tempa nastupanja glavnih snaga sa istoka, zauzimanje lučkih postrojenja i onemogućavanje dovođenja ojačanja snagama NATO-a. Osim toga, u svojstvu čelnih udarnih desanata, pomorska pešadija će obezbeđivati jedinice tipa komandosa za izvođenje prepadnih dejstava u pozadini snaga NATO-a.

Način dejstva u pozadini. Očekuje se da će SSSR u periodu međunarodne napetosti koja, po pravilu, prethodi ratu, raznim političkim pritiscima, propagandom i drugim merama pokušati da oslabi volju za otporom kod protivnika i da će učiniti sve da poljulja poverenje stanovništva u organe vlasti NATO-zemalja. Na taj način, težiće da destabilizuje te zemlje i onemogući normalno funkcionisanje celokupnog društvenog sistema. Sovjetski Savez i zemlje VU u tome vide šansu da brzo ostvare pobedu u ratu.

Pretpostavlja se da će prve vazdušne i pomorske desante SSSR i zemlje VU upotrebiti samo nekoliko časova pre opšteg napada, kako bi bilo postignuto iznenađenje. U tom periodu mogu biti upotrebljene i male izviđačko-diverzantske grupe, po uzoru na minule ratove. Rezultat dejstva takve male grupe ili tima, u najpovoljnijim uslovima, verovatno će biti skroman. Međutim, treba računati i sa šokom koji može izazvati jedna takva akcija, pogotovo ako se radi o napadu na neku važnu instituciju ili o atentatu na neku vodeću ličnost zemlje. Objekti napada takvih grupa ili timova mogu biti i komunikacioni centri, komandna mesta, radarske i elektronske izviđačke stanice, kao i nuklearna postrojenja i objekti zemalja NATO-a. U prvim časovima rata, takve akcije mogu imati daleko veći efekat od napora koji su uloženi za njihove pripreme.

Sovjetska saznanja i važeća načela upotrebe takvih grupa rezultat su njihovih vlastitih pozitivnih i negativnih iskustava u borbi sa sličnim snagama protivnika u njihovoj pozadini tokom drugog svetskog rata. U tom ratu, sovjetske izviđačko-diverzantske snage u svojim dejstvima u pozadini protivnika široko su se oslanjale na partizane u njihovoj zoni dejstva. Treba očekivati da će i u budućem ratu pojedinci i grupe iz sovjetskih špijunskih mreža, kao

i mreža ostalih članica VU, biti angažovani na pružanju pomoći snagama koje djeluju u pozadini.

Angažovane u prvom naletu, diverzantske snage moraće da budu izuzetno dobro obučene i politički veoma pouzdane. Verovatno će biti dobri poznavaoči jezika određenih naroda zemalja NATO-a, a biće snabdeveni i uniformama armija zemalja NATO-a radi obmane.

Izviđačke jedinice fronta, armije i divizije namenjene za dejstva u dubokoj pozadini protivnika i izviđačke jedinice vazdušno-desantnih formacija upućivaće većinu manjih izviđačko-diverzantskih grupa koje će se angažovati u početnim dejstvima. Za razliku od diverzantskih grupa, te jedinice su, u pogledu potčinjenosti i zadataka i ciljeva koji im se određuju, u većoj meri regularne vojne jedinice. Njihov osnovni zadatak sastoji se u izviđanju i dostavljanju informacija pretpostavljenim komandama, kako bi one mogle da donose adekvatne odluke o upotrebi snaga i sredstava. Izviđačke jedinice će izvršavati i sabotažno-diverzantske zadatke, sve dok im se ne nametne odsudna borba. U početku, njihov cilj je ometanje ili sprečavanje razvoja protivničkih snaga, a potom i otkrivanje lokacije i borbenog rasporeda, držeći se utvrđenih prioriteta u izvršavanju zadataka.

Izviđačke jedinice za dalje izviđanje i diverzantske grupe opremljene su maskirnim mrežama i drugom, veoma pogodnom opremom, prigušivačima, individualnim paketićima za pružanje prve pomoći i preživljavanje, pecaroškim priborom itd. Obično su naoružane ručnim bacačima, minama i eksplozivom različite namene, kao i uređajima za pasivno IC-osmatranje i izviđanje. Osim toga, sa sobom nose i prenosnu navigacionu opremu za određivanje mesta i pravca emisionih signala. Po ubacivanju (spuštanju) grupa će se, što je moguće pre, udaljiti sa mesta spuštanja. Ako nema dovoljno informacija, prisluškivaće razgovore, a planiraju i hvatanje »živog jezika« radi dobijanja potrebnih podataka. Za to su naročito privlačni stražari i saobraćajci.

Izviđačko-osmatračke stanice postavljaju se u zahvatu puteva ili železničkih pruga. Na osnovu raspoloživih podataka i zadataka koji dobija od pretpostavljene komande, komandir voda planira zadatke voda, angažujući istovremeno za jedan cilj i do tri izviđačke grupe. Izviđačke grupe, načelno, izbegavaju borbu, a ukoliko budu otkrivene, nastoje da se što pre izvuku. One se, po potrebi, popunjavaju opremom i potrebnim specijalnostima, jer se u pozadini mogu zadržati i do mesec dana radi izvršavanja izviđačkih i

sabotažnih zadataka. Međutim, retko se dešava da na jednom mestu ostanu duže od dva dana. Najveću opasnost za takve grupe, po sovjetskim ocenama, predstavlja stanovništvo rejona u kojima grupe dejstvuju. Pripadnici izviđačkih jedinica se vaspitavaju tako da ne guju drugarstvo, razvijaju kolektivni duh i samoinicijativu. Međutim, neograničena inicijativa nije dozvoljena kako ne bi bila narušena bezbednost grupe i ugroženo uspešno izvršenje zadatka.

Veoma slične zadatke izvršavali bi i delovi snaga pomorske pešadije Varšavskog ugovora. Oni bi bili iskrcani sa podmornica, pomoću brzih čamaca ili sa trgovačkih brodova, a mogu biti desantirani padobranima ili na druge načine. Posle iskrcavanja infiltriraju se u pozadinu protivnika, koristeći pošumljene, teško prohodne i neposednute rejone i to peške, na skijama ili na terenskim vozilima. Za tu svrhu, zimi su te jedinice snabdevene skijama i krpljama, kao i odgovarajućom maskirnom i spasilačkom opremom. Pri ubacivanju često će biti korišćena noć, a desantiranje padobranima biće izvođeno sa velikih visina, pomoću specijalne padobranske opreme i uređaja koji omogućavaju da se padobrani otvore na malim visinama. Na mnogim međunarodnim takmičenjima Sovjeti su pokazali veliko majstorstvo u toj oblasti. Angažovanje pripadnika oružanih snaga NDR na tim zadacima može da predstavlja ozbiljan problem za pripadnike snaga NATO-a koji nisu nemačkog porekla.

Mada su oružane snage SSSR-a u stanju da desantiraju kompletnu vazdušnodesantnu diviziju, već je rečeno da će na evropskom ratištu, iz poznatih razloga, to biti teže izvodljivo. Verovatnije je izvođenje prepadnih dejstava, pri čemu će, po svemu sudeći, ojačani bataljon biti osnovna jedinica za desantiranje i izvršenje prepada. Međutim, i padobransko-desantnom bataljonu, kada se desantira sa borbenim vozilima, potrebna su ogromna vazdušno-transportna sredstva. Osim toga, padobransko-desantnom bataljonu koji se desantira sa borbenim vozilima biće potrebno i zauzimanje nekog aerodroma na koji bi se spuštali avioni sa bataljonskim sredstvima i sredstvima ojačanja koja se ne parašutiraju. Pri desantiranju na obali, padobransko-desantni bataljoni mogu biti korišćeni za zauzimanje mostobrana ili luka, dejstvujući sa kopna, dok se ojačanja, kao i glavne snage, iskrcavaju posle prevoženja brodovima. Ipak su primarni zadaci vazdušnih desanata spuštenih u neprijateljsku pozadinu, izvođenje prepada radi uništenja određenog neprijateljskog objekta ili zauzimanje ključnog zemljišnog rejona i njegovog držanja do određenog vremena.

Iako vazdušnodesantna divizija, prema dosadašnjim saznanjima, raspolaže samo sa 95 borbenih desantnih vozila,² ipak se pri razmatranju dejstava padobransko-desantnog bataljona računa s tim da je svaki bataljon padobransko-desantnog puka potpuno opremljen borbena-desantnim vozilima (BMD). To potvrđuje i informacija kojom se pouzdano raspolaže da Generalštab oružanih snaga SSSR-a ima nameru da poveća broj borbenih vozila u vazdušnodesantnim jedinicama. Jedinice koje ne raspolažu borbenim vozilima dobijaće lakše zadatke, dejstvovaće na objekte na kojima se očekuje manje snažan otpor, dejstvovaće na zemljištu koje je nepodesno za upotrebu borbene tehnike itd. Inače, ni obuka vazdušnodesantnih jedinica nije unificirana, jer divizije koje su bazirane bliže rejonima koji raspolažu specifičnostima (planski, arktički, pustinjski) namenjene su i pripremaju se za upotrebu upravo na takvom zemljištu.

Da bi se u potpunosti shvatila sadašnja uloga sovjetskih vazdušnodesantnih snaga i upotreba desanata uopšte, a posebno za dejstva u pozadini protivnika, mora se sagledati pojava novog borbenog vozila (BMD) i helikoptera za podršku Mi-24 (Hind).

Borbena desantna vozila (svega 31 u padobransko-desantnom bataljonu), kao i druga sredstva podrške i ojačanja kojima raspolaže u određenoj situaciji, obezbeđuju tom bataljonu veliku pokretljivost i izuzetno veliku vatrenu moć. Mogućnost dobijanja vatrene podrške od helikoptera Mi-24 (Hind) ravna je obezbeđenju veoma efikasne i precizne vatrene podrške teške artiljerije. To u znatnoj meri povećava opasnost za objekte u pozadini snaga NATO-a.

Sadržaj zadatka padobransko-desantnog bataljona u pozadini NATO-snaga može biti: izvršenje napada na lansirne uređaje i njihovo uništenje, na više štabova ili druge značajne objekte; zauzimanje i držanje aerodroma, mostobrana, tesnaca planinskih prevoja i prelaza i dominantnih zemljišnih objekata koji mogu bitno da utiču na tempo napada jedinica koje dejstvuju sa fronta. Za izvršavanje takvih zadataka, padobransko-desantni bataljon se ojačava inžinjerijom, samohodnim oruđima 85 mm, protivoklopnim oruđima, a po mogućnosti i višecevnim bacačima raketa BM-14. Pri tom, padobransko-desantni bataljon se može desantirati na znatnoj udaljenosti od svog objekta napada jer, zahvaljujući velikoj pokretljivosti, on može izvršiti brz pokret i iznenadni napad na određeni objekat. Kretanje od rejona prikupljanja do objekta na-

² Primenba obrađivača: Prema drugim zapadnim izvorima, već sada su dva puka vdd opremljena borbenim vozilima BMD, što znači da divizija ima oko 190 borbenih vozila.

pada, ili do narednog objekta napada, pošto je jedan zadatak izvršio, obično se ostvaruje klasičnim marševanjem uz isturanje marševskog osiguranja. Pri kretanju ka objektu napada predviđa se postizanje brzine oko 40 km/čas danju, a oko 25 km/čas noću i oko 15 km/čas na brdsko-planinskom zemljištu.

Sudeći prema stavovima izloženim u sovjetskim vojnim publikacijama o izboru objekata za napad (prepad), načinu pripreme i izvršenja zadataka, vazdušnodesantne jedinice imaju mnogo više obuke za noćna dejstva od drugih jedinica, jer će češće i dejstvovati u noćnim uslovima. Pri izvršavanju zadataka često će biti korišćena zaseda (uglavnom malih snaga, zbog tajnosti) na pravcima kretanja (ili intervencija). Biće korišćena i iskustva iz drugog svetskog rata u organizovanju tenkovskih zaseda. U rejonu zaseda vrše se miniranja duž komunikacija, obično nasuprot organizovane zasede. Jedna četa postavlja zasedu na deonici puta najmanje 1.000 m, a vod do 500 m.

Vazdušnodesantne snage koje izvode »prepad« dosta su osetljive na dejstvo protivoklopnih oruđa, a posebno borbenih helikoptera, pa im je glavni oslonac u dejstvu postizanje iznenađenja i brzine, te nastojanje da nanesu udar u bok i pozadinu protivnika.

Iskustva iz dejstava sovjetskih snaga tokom rata 1941—1945. godine, kada su borbena dejstva vođena na širokom prostoru i uz postojanje međuprostora, pokazuju da su Sovjeti često vršili ubacivanja jedinica u pozadinu neprijatelja. I danas, u savremenim uslovima, razna ubacivanja neće izostati, a to će vršiti brzopokretne mešovite grupe u vidu obilaznih odreda i prepadnih grupa. Sadržaj zadatka *obilaznog odreda* sastoji se u tome što on, koristeći neposredno i teškoprohodno zemljište, prodire u dubinu i nanosi udar u bok ili pozadinu protivnika. *Prepadna grupa (odred)* prodire u dubinu protivnika i na određenom pravcu uništava posebno važan objekat ili nekoliko važnih objekata. U svim slučajevima ti odredi izbegavaju susret sa protivnikom, nastojeći da što pre prodru do određenog objekta i izvrše iznenadni napad. Brzina u dejstvu zavisi od sastava odreda, a najčešće se u njega uključuje motostreljački bataljon na BMP sa tenkovskom četom i drugim ojačanjima. Računa se da takav jedan sastav može da ostvari brzinu od oko 15 km/čas. Za komandanta odreda, pre polaska na izvršenje zadatka, posebna preokupacija biće procena i izbor pravca kretanja odreda, radi izbegavanja susreta sa protivnikom i postizanja iznenađenja. Njihova dejstva u svim prilikama biće podržana vatrom helikoptera

za podršku. Za prebacivanje desanta u neprijateljsku pozadinu u budućem ratu biće važni i helikopteri. Helikopterima se, najčešće, desantiraju snage motostreljačkog bataljona ili desantno-jurišnog bataljona. Oni mogu da izvršavaju bilo koji od zadataka koji su ranije pomenuti, kao što su prepad, uništenje nekog važnog objekta ili vatrenog sistema, zauzimanje važnog rejonu, stvaranje mostobrana itd.

Helikopterski desanti, zbog načina transporta, imaju određene prednosti jer se mogu iskrcati u željenom poretku, kompaktno, a njima se i lakše komanduje. Takvi desanti mogu odmah da pređu u dejstvo, budući da se mogu desantirati znatno bliže objektu napada nego padobranski bataljon. Međutim, posle desantiranja oni, ni približno, ne raspolažu pokretljivošću koju imaju vazdušnodesantne jedinice opremljene sa BMD.

Postizanje vazdušne prevlasti na marš-ruti leta i u zoni spuštanja vazdušnog desanta, od prvostepene je važnosti za uspešno desantiranje i dejstvo posle desantiranja. U tom cilju, Sovjeti predviđaju da sva protivavionska oruđa moraju biti neutralisana ili uništena dejstvom LBA i helikoptera za podršku, duž cele marš-rute letenja. U rejonu desantiranja, neutralisanje ciljeva (omekšavanje) ostvaruju LBA, helikopteri za podršku Mi-24 (Hind), a i helikopteri Mi-8 (Hip), koji su, najčešće, osnovni helikopteri za desantiranje. Za svaku letelicu (avion ili helikopter) predviđeno je da nosi do šest kompleta raketa 57 mm. Teža oruđa prenosiće helikopteri Mi-6 (Hook).

U poslednje vreme, zapadna štampa daje veliki publicitet sovjetskim diverzantskim grupama koje bi mogle biti upotrebljene protiv strategijskih ciljeva na Zapadu. Ipak, pored sveg značaja tih diverzantskih grupa, one čine samo mali deo ukupnih sovjetskih mogućnosti za angažovanje u pozadini NATO-snaga. Što se tiče bezbednosti sistema rukovođenja i komandovanja, dotura i evakuacije snaga NATO-a, najveća opasnost im ne pretili od diverzantsko-sabotažnih grupa, već od mehanizovanih borbenih grupa i odreda jačine do bataljona podržanih iz vazduha i vatrom artiljerije.

Autor pomenutog članka pledira da svemu tome treba dodati vazdušne i raketne udare po objektima NATO-a u pozadini, da bi se sagledale mogućnosti i pažnja koju SSSR poklanja svim sredstvima i merama koji doprinose postizanju pobeđe u ratu.

Autor na kraju konstatuje da sovjetski planovi nisu ni jedinstveni ni originalni, ali su respektivni po obimu. Pored toga, podvlači da Sovjeti sami priznaju postojanje krupnih problema koji će ometati izvršenje zadataka. To su, pre svega, ograničeno vreme za

pripremu, nedostatak samoinicijative i preduzimljivosti mlađeg starešinskog sastava, problemi u rukovođenju i komandovanju jedinicama i u koordinaciji dejstava.

Jedinice i sastave o kojima je ovde bilo reči, autor svrstava u elitne delove sovjetskih oružanih snaga. Konstatuje da se sastav tih jedinica najpažljivije bira, a njihovoj obuci poklanja najveća pažnja, što je samo po sebi dokaz značaja koji se u oružanim snagama SSSR-a pridaje dejstvima u pozadini protivnika.

С. С.